

FAKULTA FILOZOFICKÁ
ZÁPADOČESKÉ
UNIVERZITY
V PLZNI

Katedra antropologie

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE posudek vedoucího práce

Práci předložil(a) student(ka): **Michaela BÁRTLOVÁ**

Název práce: Tělesné modifikace a bolest v současné společnosti

Vedoucí práce:

RNDr. Vladimír BLAŽEK, CSc.

1. CÍL PRÁCE (*uvedte, do jaké míry byl naplněn*):

Cíle práce jsou jasně formulovány a v teoretické i praktické části zcela naplněny.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (*náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.*):

Práce se skládá z několika relativně samostatných částí (popis fyziologie bolesti, stručný přehled významu iniciačních rituálů, naznačení trendů v motivaci a významu modifikací těla v současné společnosti, výsledky dotazování osmi respondentů), které však vytvářejí ucelenou stavbu. Autorka prokázala schopnost logicky a tvůrčím způsobem zpracovat zadané téma. Analýza rozhovorů s respondenty ukazuje, že autorka odpovědi zpracovala a uspořádala pečlivě.

Proporcionalita teoretické a výzkumné části je adekvátní tématu. Několik příloh dokumentuje výzkumnou a vhodně ilustruje teoretickou část. Přehled literatury je však chudý (22 titulů), z části obsahuje zahraniční odborné zdroje.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (*jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.*):

Text práce je čtivý a srozumitelný. Myšlenky a poznatky jsou formulovány jasně. Nevyskytují se v něm gramatické chyby nebo syntaktické či stylistické vady. Zachytil jsem pouze jednu nevhodnou formulaci (na str. 30 při popisu respondentů), na str. 34 dole je překlep („Jiní **se** cenili toho ...“). Grafická úprava je přiměřená, nemám k ní žádné připomínky. Práce s literaturou v textu není v rozporu s citačním úzusem, nenašel jsem tedy žádné nedostatky.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Celkový dojem z práce je pěkný. Práce je ucelená a vystihuje problematiku. Chvályhodné je, že se autorka snažila držet linie významu bolesti. Poznatky z rozhovorů jsou právě v tomto smyslu přínosné. Spolupráce probíhala v pořádku (pouze zpočátku studentka tápala, jak práci postavit a v jakém směru ji odvíjet).

Po obsahové stránce nemám připomínky; snad mi jen připadala část věnovaná fenoménu Modern Primitives příliš podrobná vzhledem k cílům práce.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě):

Výborně

(s částečnou výhradou vzhledem k rozsahu použité literatury)

Datum: 18. 5. 2012

Podpis:

Západočeská univerzita v Brně
Fakulta filozofická
katedra antropologie

FAKULTA FILOZOFICKÁ
ZÁPADOČESKÉ
UNIVERZITY
V PLZNI

Katedra antropologie

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE posudek oponenta

Práci předložil(a) student(ka): Michaela Bártlová

Název práce: Tělesné modifikace a bolest v současné společnosti

Oponoval (u externích oponentů uveďte též adresu a funkci ve firmě): PhDr. Anita Homrová

1. CÍL PRÁCE (uveďte, do jaké míry byl naplněn):

Jak už sám název vypovídá, tématem bakalářské práce jsou tělesné úpravy, resp. tetování a piercing, v kontextu soudobé, moderní společnosti. Klíčovým tématem, které prolíná celým textem, a které je s modifikací lidského těla nutně spjato, je téma bolesti. Jedním z přínosů autorčina textu je komplexnější pojetí fenoménu bolesti, který uchopila nejen z hlediska socio-kulturního, ale také z hlediska fyziologického a psychologického, což, i když ve stručnosti, zachycuje lidský rozměr v širší perspektivě.

Téma tělesné modifikace a bolesti autorka uvažuje v kontextu přechodových rituálů, ovšem samotná kapitola 4 *Přechodové rituály* je z celé práce nejslabší, a to ze dvou důvodů: (1) v první části autorka představuje teorii přechodových rituálů především Arnolda van Gennepa a Victora Turnera, což je zcela namísto, nicméně nedostatečná mi přijde literatura, ze které studentka čerpá. Jedná se výhradně o sekundární zdroje typu úvodů do antropologie (např. T. H. Eriksena, V. Soukupa či R. F. Murphyho). (2) Text působí chaoticky a z toho důvodu je těžko srozumitelný a hůře čitelný. Matoucí jsou autorčiny nesystematické „skoky“ mezi výpovědi o přechodových rituálech, resp. iniciačních obřadech v kontextu tradičních, domorodých společností a mezi výpovědi o přechodových rituálech v kontextu soudobých, moderních společností. K nesrozumitelnosti přispívá i chaotické přepínání mezi přítomným a minulým časem. Např. poslední odstavec na str. 12 začíná autorka větou deklarující, že přechodové rituály se vyznačují tím, „že je lze nalézt v každé společnosti“. V průběhu odstavce však „přepíná“ do minulého času. To na čtenáře budí dojem, že tedy mluví o něčem, co bylo, ale již není. Toto tvrzení však není konzistentní s tvrzením předešlým. Autorka jistě ví, co chtěla danou kapitolou čtenáři sdělit, ale neuškodilo by kapitolu stylisticky i argumentačně pročistit, aby sdělení bylo jasné.

Naopak, za zdařilou vnímám kapitolu *Motivace*, kde se autorka zabývá konkrétními faktory, jež jedince mohou vést k podstoupení tělesné modifikace. To konec konců bylo i jedním z cílů její práce, který naplnila. Výchozím předpokladem motivace k úpravě těla byly podle autorky estetický charakter, bolest a trvalá potřeba zdokonalovat tělo. Za další motivační faktory pak dále považovala potřebu sounáležitosti k určité skupině, informativní charakter tetování, týrání v dětství, relaxaci a uvolnění napětí a agrese, nespokojenost s vlastním tělem a fixaci vzpomínky na důležitou životní událost. V souvislosti s fixací vzpomínky na důležitou životní událost autorka deklaruje, že tetování může v tomto případě sloužit jako náhražka stále více mizících přechodových rituálů. Doslova píše: „O přechodovém rituálu se v současné době soudí, že v důsledku sekularizace společnosti jeho institucionalizovaná podoba pomalu mizí. V návaznosti na tuto informaci by se na tetování dalo nahlížet jako na jeho substituci“ (str. 39-40). To je velmi zajímavá myšlenka, v textu dále bohužel více nerozpracovaná.

Za účelem verifikace teoretických tvrzení autorka provedla vlastní terénní výzkum. Metodologii a zjištěným výsledkům je věnována druhá část bakalářské práce. Výzkumný soubor tvořilo celkem 8 respondentů (5 mužů a 3 ženy). Výzkumný nástroj, jímž byl v drtivé většině případů polostrukturovaný rozhovor, byl navržen v souladu s cíli práce týkající se motivace jedinců. Analýza vytvořených dat ukázala, že mezi nejčastější motivy dotazovaných patří především potřeba „uchování vzpomínek na důležité a zlomové životní okamžiky“ a dále pak „možnost projevit vlastní názor ...“ (str. 31) a „potřeba odlišit se“ (str. 41). Původně předpokládaná estetická funkce zůstala tedy upozaděna. Bolest se ukázala spíše jako nezbytnou podmínkou sociálního aktu tetování, než jako samotným motivem. Nutno však podotknout, že není nedůležitá, neboť její akceptace faktor motivace umocňuje.

V závěrečném shrnutí autorka dodává, že neexistuje pouze jeden důvod, který by dominoval ostatním. Spíše je možné hovořit o celém souboru motivačních faktorů, které se individuálně velmi různí.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (*náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.*):

Práce studentky Michaely Bártlové splňuje požadavky bakalářské práce. Text je přehledně členěn do kapitol a subkapitol. Práce je složena ze dvou částí: z části teoretické a části analytické. Analytická část navazuje na teorii částečně - při empirickém šetření autorka nezohlednila koncept přechodového rituálu, kterému v první části věnuje celou kapitolu. Toto téma mohlo být více rozpracováno, resp. mohla na něj být zaměřena větší pozornost při terénním šetření. Autorka se při rozhovorech soustředila výhradně na motivační faktory (z tohoto hlediska se autorce podařilo propojit teorii s praxí). Závěrečné shrnutí, v němž autorka představuje výstupy svého terénního šetření, kriticky reflektuje původní teoretická východiska. Přidanou hodnotou bakalářské práce je bezpochyby vlastní terénní výzkum a analýza kvalitativních dat, jejíž popis ovšem v kapitole *Metodika* chybí.

Přílohy textu jsou vzhledem k tématu relevantní, na obrazovou přílohu mohlo být pro lepší názornost odkazováno již v textu (např. na str. 5 mohla autorka v textu odkázat na obr. č. 1, atd.).

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (*jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.*):

Po stránce stylistické je text bakalářské práce slabší. Autorka by měla větší pozornost věnovat nejen interpunkci (absence či naopak přebytek čárek v souvětích najdeme takřka na každé stránce), ale také důslednějším větným formulacím (např. „Jejich název odkazuje jak k současné, moderní, západní společnosti, která se pohybuje v urbanizovaném prostředí, ...“ (str. 23) - společnost se nepohybuje, nýbrž její příslušníci - nebo „Velké množství odborné literatury, ...“ se zajímá o spojitost s deviantním chováním, ...“ (str. 1) – literatura se nezajímá, nýbrž autoři dané literatury. Formulační čistota se týká i kap. 4 (viz výše). Na str. 39 autorka píše o významu „sugesce“, předpokládám však, že by mělo jít spíše o „subjektivitu“?

Na konci teoretické části bych uvítala krátké shrnutí teoretických postulátů, aby si čtenář informace nějak v kostce sumarizoval, než přikročí k analytické části.

Studentka v textu na několika místech uvádí zdroj ICR 2000 (např. str. 14, 24, 25, 26), ovšem v bibliografii není uveden.

Van Genneep je celé příjmení, nikoliv jen Genneep (viz str. 11).

Co se týká citací v textu:

- 1) tečka se píše až za uvedením zdroje (tzn. např. „... připomínajícího nějaký zlomový okamžik života“ (Rychlík 2005, s. 17).
- 2) jména autorů, ze kterých je čerpáno, je nutné uvádět konzistentně, tj. používat jednotný úzus (na některých místech studentka píše Thomas Hylland Eriksen celým jménem (str. 11), jinde používá pro křestní jméno zkratku (např. R. Melzack, P. D. Wall (str. 6); M. Rychlík a pak zase jen Rychlík (str. 13)).

Anglické resumé sice z hlediska obsahového dává smysl, ovšem nacházíme zde četné gramatické chyby a nepřesné větné formulace.

Cizí názvy by měly být psány kurzívou.

Obecně se dá říci, že textu chybí jazyková korektura.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (*celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.*):

Viz výše.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (*jedna až tři*):

Z rozhovorů s respondenty vyplývá, že podstoupení tetování obnáší překonání bolesti, což respondenti definují jako „překonání sama sebe“. Často také hovoří o tom, že prostřednictvím bolesti si lépe uvědomují „sama sebe“, „svou podstatu“. Zajímalo by mě, co je touto „podstatou“, tímto „sama sebe“ myšleno, zda se tazatelka v rámci rozhovoru zajímala i o tuto definici. Důvodem mé otázky je skutečnost, že výňatky z rozhovorů mohou budit velmi omezený dojem (což samozřejmě není chyba autorky), že ve vnímání samotných respondentů je lidská podstata redukována pouze na tělesnou zkušenost, resp. na tělesnou bolest. Prosím, zda by se k tomu mohla studentka vyjádřit.

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (*výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě*):

Velmi dobře

Datum: 22. května 2012

Podpis:

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
katedra antropologie

Průběh obhajoby bakalářské práce:

Téma práce: Tělesná modifikace a bolest
v současné společnosti

Vedoucí práce: RNDr. Vladimír BLAŽEK, CSc.

Oponent práce: PhDr. Anita Hornová

Průběh obhajoby:

- komise představila posudky na předkládanou bakalářskou práci
- studentka reagovala na otázky vyplývající z posudků
- vyhrady k formální stránce a k použité literatuře
- práce byla obhájena

Klasifikace: VELMI DOBRĚ

Datum obhajoby: 30. května 2012

.....
podpis zkoušejícího